

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 4084/20

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ע' גרוסקופף

העותרת: לורי שם טוב

נגד

המשיבים: 1. כבוד השופט בני שגיא, בית משפט מחוזי תל אביב-יפו
2. בית משפט עליון
3. פרקליטות המדינה
4. עו"ד דניאל חקלאי

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בשם העותרת: בעצמה

פסק-דין

השופט ע' גרוסקופף:

1. לפנינו עתירה, אשר כונתה על ידי העותרת "עתירה מנהלית נגד כפיית ייצוג בבית משפט פלילי", במסגרתה מתבקש בית משפט זה להורות למשיבים לתת טעם "מדוע לא תבוטל הפרקטיקה לפיה שופטים יכולים לכפות על נאשמים ייצוג כפוי, חרף רצונם, תוך פגיעה באוטונומיה של הנאשמים, פגיעה בחוק כבוד האדם וחירותו, ובניגוד לאמנות בינלאומיות בנוגע לזכויות האדם".

2. הרקע לעתירה זו, כפי שהציגה העותרת, הוא החלטתו של בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו (כב' השופט בני שגיא) מיום 16.6.2020 בת"פ 14615-04-17, במסגרתה נדחתה בקשתה של העותרת לשחרור סניגורה מייצוג בשל חילוקי דעות שנוצרו בין הצדדים. על החלטה כאמור – שלא לשחרר את סניגורה מייצוג – אין אפשרות לערער בשלב זה, אלא בסופו של ההליך – במסגרת הערעור על פסק הדין (ע"פ 4865/09 פלדמן נ' בית המשפט המחוזי תל אביב, פסקה 5 (9.7.2009); ע"פ 6907/19 שם טוב נ' מדינת

ישראל, פסקה 9 (11.11.2019)). משכך, ערעור שהגישה העותרת על החלטה זו נדחה על ידי רשם בית משפט זה (בש"פ 3983/20 שם טוב נ' מדינת ישראל (23.6.2020)), ומכאן עתירתה שלפנינו.

3. דין העתירה להידחות. חרף ניסיון העותרת ליתן לטענות המועלית בעתירה נופך כללי ועקרוני, עיון בעתירה מלמד, כמו הערעור שהגישה העותרת עובר להגשת העתירה, כי הלכה למעשה תוקפת העותרת את החלטת בית המשפט המחוזי שניתנה ביום 16.6.2020 – הא ותו לא.

4. בהליכים פליליים אין אפשרות לערער על החלטות ביניים, למעט מספר חריגים המנויים בדין, כאשר הערעור על החלטות אלה נעשה במסגרת הערעור על פסק הדין הסופי. בשים לב לתפיסת יסוד זו, הובהר כי בית משפט זה, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לא יושב כערכאת ערעור על החלטות ביניים בהליך הפלילי אשר אינן ניתנות לערעור תוך ניהול ההליכים, אלא במקרים חריגים, בהם נמצא כי הערכאה הדיונית קיבלה החלטה בחוסר סמכות או מתוך שרירות קיצונית או שדחיית העתירה תביא לנזק שלא ניתן יהיה לתקנו במסגרת הערעור על פסק הדין הסופי (בג"ץ 8832/16 יוטיבוף נ' שופטת בית משפט המחוזי בתל אביב-יפו, פסקה 7 (11.12.2016); בג"ץ 936/18 אבוטבול נ' בית המשפט המחוזי מרכז לוד, פסקה 7 והאסמכתאות המובאות שם (7.2.2018); בג"ץ 8683/18 אלבחירי נ' בית המשפט המחוזי בבאר שבע, פסקה 5 (18.12.2018)). לא מצאנו כי עניינה של העותרת נמנה בגדר אותם מקרים חריגים.

5. זאת ועוד, ובבחינת למעלה מן הצורך, סוגיית ייצוגה של העותרת במסגרת ההליך הפלילי המתנהל בעניינה, נדונה בבית משפט זה, עת נדחו בקשת הסניגוריה הציבורית (להלן: "הסניגוריה") לשחרורה מייצוג העותרת ובקשת העותרת למינוי סניגור פרטי במימון ציבורי. במסגרת הערעורים שהוגשו על החלטות אלה, קבע בית משפט זה כי יש מקום לעשות ניסיון נוסף שיאפשר את ייצוג העותרת על ידי הסניגוריה, תוך שישוחררו הסניגוריות הנוכחיות מייצוג ותחתם ימונו סניגור או סניגורים חדשים. הטעם להחלטה זו הוסבר בחשיבותו של הייצוג המשפטי בהליך הפלילי בכלל, ובהליך מורכב כמו זה שמתנהל בעניינה של העותרת בפרט (בש"פ 868/19 פלונית נ' מדינת ישראל (11.3.2019)). חרף האמור, הניסיון האמור לא צלח וביום 3.6.2019 קיבל בית המשפט המחוזי את בקשתם המשותפת של הצדדים – הסניגוריה מזה והעותרת מזה – והורה על שחרור הסניגוריה מייצוג. לצד זאת, דחה את בקשתה החוזרת של העותרת למינוי סניגור פרטי במימון ציבורי. על רכיב ההחלטה השנייה ערערה העותרת לבית משפט זה,

ובעקבות הסכמת המדינה למינוי סניגור פרטי במימון ציבורי, בשל נסיבותיו החריגות של המקרה וכן חוסר האפשרות לנהל את ההליך נגד העותרת ללא ייצוג, הוחזר התיק לבית המשפט המחוזי לצורך הכרעה בבקשה (ע"פ 3798/19 פלונית נ' מדינת ישראל (9.7.2019)). ביום 11.10.2019 התיר בית המשפט המחוזי לעותרת לבחור סניגור פרטי שייצגה, תוך שנקצב סכום ההוצאות בו תישא המדינה (ערעור שהגישה העותרת בנוגע לסכום שנקבע נמחק ביום 11.11.2019. ע"פ 6907/19 שם טוב נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (11.11.2019)). בהמשך לכך, ביום 22.4.2020 מינתה העותרת את עו"ד דניאל חקלאי לסניגורה. ואולם, עוד בטרם הבשילה מערכת היחסים המקצועית בין העותרת לבין הסניגור הפרטי שמינתה, ביום 3.6.2020 הגישה האחרונה בקשה לשחרורו מייצוג. בדחייתו את הבקשה, נימק בית המשפט המחוזי את החלטתו באלה: הצורך בייצוגה של העותרת במשפט המתנהל נגדה; השלב המוקדם בו הוגשה הבקשה (כאשר מערכת היחסים בין הצדדים רק בתחילת דרכה), ובשים לב לכך שהעותרת היא זו שבחרה בעו"ד חקלאי לסניגורה; והעובדה כי המחלוקת שהוצגו בין הצדדים הן פתירות.

6. הפירוט המתואר לעיל מלמד כי בשורה של החלטות שיצאו מידיו של בית המשפט המחוזי ושל בית משפט זה הודגשה חשיבות ייצוגה של העותרת, תוך שננקטו בעניין זה בפתרונות ייחודיים, לנוכח נסיבותיה הפרטניות של העותרת. ההחלטה עליה מערערת העותרת ממשיכה בקו זה, ומשכך, אין היא מגלה כל עילה להתערבות.

7. העתירה נדחית איפוא. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתן היום, ו' בתמוז התש"ף (28.6.2020).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט